

Theodor Sallrot från Fjälkinge

– *fick betala med sitt liv*

Yvonne Palm Lundström

1872 öppnade Lars Persson Sallrot, som var född den 13 februari 1851 på nr 10 i Fjälkinge en mindre affär, i hyrda lokaler på nr 35 i Fjälkinge. Hans hustru hette Bengta. Hon var född den 24 september 1836. Affärsverksamheten gick bra för familjen på alla sätt och ekonomin var mycket god. Familjen var djupt religiös och tillhörde baptismen. De ansvarade till och med för en egen söndagsskola i Fjälkinge. En av de viktiga grundstenarna inom baptismen är att man inte skall döpa sig förrän man själv tagit ställning i trosfrågan och gjort ett avsiktligt val. Och det blir ju sällan inte förrän i vuxen ålder. Därför var Lars Perssons och Bengts barn inte döpta.

Vid den smalspåriga järnvägens tillkomst genom Fjälkinge 1874 byggde Sallrot en större affärsfastighet på nr 39, som låg strax öster om Häktet.

Familjen hade en son som hette Theodor Sallrot som var född 1879 som föräldrarna hoppades skulle överta affären. Han var strängt uppfostrad men tog i sin ungdom avstånd från familjens religiositet och sökte arbete vid den nybyggda järnvägen.

I Ronneby fick han anställning som stations-skrivare den 26 februari 1896. Theodor var en stilig och glad yngling med ljust vackert hår som älskade vackra moderna kläder och umgicks flitigt med vännerna på krogarna i Ronneby. Theodor var också ombud för ett försäkringsbolag och i samband med att han tecknade nya försäkringar tog han också emot avgiften för försäkringen, som han skulle vidarebefordra till försäkringsbolaget. Dessa avgifter

använde han för eget bruk, bland annat till en dyrbar resa till Tyskland. Försäkringsbolaget krävde sina pengar och den 7 oktober hotade de Theodor med en polisanmälan om han inte betalade omedelbart. Theodor blev desperat över kravet från försäkringsbolaget och skuldberget som bara växte och växte. Att låna pengar av föräldrarna, var på grund av hans uppfostran, inte alls tänkbart.

Theodor Sallrot

Johannishus järnvägsstation.

Theodor som arbetade vid järnvägen visste att i kassaskåpet på järnvägsstationen i Johannishus fanns det mycket pengar vid detta tillfälle. En av hans vänner från Kristianstadstrakten som hette Ernst Cederberg sov i rummet där kassaskåpet stod. Ynglingarna var nästan lika gamla och de brukade sitta på sin fritid med varsin pilsner vid stationen och njuta av livet.

Natten mot den 9 oktober 1899 trodde Theodor att vännen sov, men det visade sig att han fortfarande var vaken när Theodor kom in i rummet. Det blev ett häftigt slagsmål när Ernst anade vad Theodor hade för ärende. Plötsligt fick Theodor Sallrot tag i en revolver och sköt Ernst med fem skott. Den skottska-dade Ernst kröp ut ur huset och dog ensam medan Theodor kallade på hjälp och ljög ihop ett alibi om att en person som hette Larsson från Karlskrona, hade varit på besök hos Ernst.

Åklagaren Carl Halldin var snabbt lögnen på spåren. När Theodor blivit häktad valde han att erkänna. I Tingsrätten i Medelstads härad dömdes Theodor till livstids straffarbete för rånmord. Domaren A. A. Lilienberg blev dock rörd av att Theodor Sallrot visade mycket stark ånger och var djupt förkrossad över sin gärning.

Theodor hade börjat avtjäna sin livstidsdom i en cell på fängelset i Karlskrona när det kom ett brev. Åklagaren hade överklagat domen. Livssituationen för Theodor öppnat brevet och blev kolsvart. Theodor Sallrot hade dömts, utan advokat, till döden av hovrätten i Skåne och Blekinge i Malmö den 29 december 1899. Hans mor och far i Fjälkinge blev förkrossade när de fick veta den hemska nyheten. Deras älskade son skulle avrättas.

Theodor placerades i länsfängelset i Karlskrona fram till avrättningen. Vid föräldrarnas olika besök märkte de att sonen hade förändrats. Han hade blivit mer mogen och vuxen. Varje dag motionerade han på fängelsegården och ägnade mycket tid åt att studera bibeln. Han valde nu att bli döpt i Kristi tro av fängelseprästen Nils Thorén. Varje dag led han av djup ångest över att ha dödat sin vän.

Fängelsedirektören Ulrik Leander var motståndare till dödsstraffet och positiv för en mer human kriminalpolitik. Tillsammans med fängelseprästen Nils Tho-

Länsfängelset i Karlskrona i början på 1900-talet där Theodor Sallrot blev placerad fram till avrättningen..

N:o 115 Theodor Julius Sastrotte					
1847	Handlanden Appelström af Ögöft	Ronneby	Sj. jämt stug.	1871/1879	
	Fjälkinge, Lars Sastrotte född 1816, som konstnär i sin och h. h. Betty, sin hustru, Lorensons, som under vänt af fö- lösa i Fjälkinge dän; gifte i folk- liga goda omständiga, säger sig ständigt ha varit ena strängt hvar i hemmet, och till vid jernvägen sedan d. 10 febr. 1876				20 st. af Kungl. Hof. R. i sin ämbets- och blott. 1/2 1871 för sin i fö- renig. med stamt till dödsstraff af förtid af smitta förloren de för smitta samt för sitt stilt till hans döds och i fö- kort af smitta, förloren i 3 st. af sitt liv efter smitta, stängt till förtid

Sallrot, sida 1 i hft Kriminalvårdsanstalten i Karlskrona 1897 – 1902. Bild 250. sidan 122.

rén hjälpte de Theodor med en nåde-
ansökan som skickades till Stockholm.

Den 25 maj 1900 kom beskedet från
Högsta domstolen i huvudstaden. Det
var i början på sommaren och glada
skratt och musik hördes utanför fäng-
elsemurarna i Karlskrona. I brevet stod
”ingen nåd”. En domare i Stockholm
hade fastställt dödsdomen och avrätt-
ningsdatumet bestämdes till den 5 juli.
Sveriges skarprättare och bödel A G
Dalman fick besked om att förbereda
en resa till Karlskrona.

Nils Thorén och Ulrik Leander hade
inte gett upp hoppet att rädda Theo-
dor från dödsstraffet. De formulerade
ett brev till Kung Oskar II, en drama-
tisk text om en ung man som omvänts
och föräldrarnas djupa sorg. Deras
förhoppning var att Kungen skulle ge
Theodor nåd. Dessutom var avrätt-
ningar ovanliga i Sverige vid denna
tid, för det rasade en arg debatt om
dödsstraffets vara eller icke vara i lan-

Kronprins Gustaf som blev Gustaf V.

Kronprinsessan Viktoria

det. Allt fler röster höjdes för att ta bort det grymma straffet.

Kung Oskar II var bortrest så nådeansökan från Theodor Sallrot på fängelset i Karlskrona lämnades över till unge kronprins Gustaf som senare blev Gustaf V. Kronprinsen var i allmänhet en snäll och vänlig man och hade svårt för att fatta tuffa beslut. Kronprinsessan Viktoria däremot hade under sin uppväxt i Tyskland fått en tuff uppfostran och fått lära sig att inte dalta med folk. Svaret på Theodors vädjan om nåd blev ett iskallt nej från kronprinsen. Mord straffas med döden. Beskedet kom den 1 juli 1900 bara några dagar före avrättningsdatumet till Theodor i sin fängelsecell. Thorén och Leander blev förtvivlade. Theodor själv mottog beskedet med ett stort

lugn. Han hade förberett sig väl för sitt möte med Gud. Den unge mördaren ansåg nu, att han förtjänade sitt straff. Han önskade bara att väntan på straffet och döden inte skulle bli lång.

Theodor Sallrot fick sin önskan uppfylld. När hans föräldrar kommit till honom i fängelset fick han besked om att avrättningen skulle ske nästa dag. De stannade hela eftermiddagen och tog ett smärtsamt avsked av sin son. De var helt förtvivlade och mycket medtagna. När föräldrarna lämnat sin son kom fängelseprästen Nils Thoren. Han och Theodor bad till Gud tillsammans. När prästen lämnat Theodor samlade han alla Theodors kamrater i fängelset till högmässa. Psalmerna ekade mellan väggarna alltmedan Theodor själv skrev känslosamma avskedsbrev i sin cell. Efter gudstjänsten kom fängelsedirektören Ulf Leander in till Theodor och vakade med honom hela natten. Det blev morgon. Sommarsolen sken in genom det lilla fönstret. Det skulle bli sommarens varmaste dag. Theodor tvättade sig ren, rakade sina unga kinder, kammade sitt ljusa hår och tog på sig en fin kostym under en fängelsevakts noggranna bevakning. Theodor tackade fängelsedirektören för hans stöd och överlämnade sina nyskrivna brev. När porten öppnades kl. 5 på morgonen vandrade han rak i ryggen snabbt framåt. Han försågs med ögonbindel och bödeln Dahlman var förberedd och väntade med skarprättaryxan. Domen lästes upp. Efter en stund var rättvisa ski-

Bödeln Dahlman.

pad. Dahlman hade utfört sitt uppdrag. Men nu grät han för första gången efter en avrättning. Pojken var ju inte äldre än min son, skall han ha sagt.

Kassaskåpet på järnvägsstationen innehöll 330 kronor 1899. Penningvärdet 2021 är 21 115 kr.

Föräldrarna fick själva ta hem sin omyndige son till Fjälkinge. Resan, från Karlskrona till Fjälkinge med tåg måste ha varit fruktansvärd, att nödgas resa med en död, tillika halshuggen, älskad son i en kista. Även om man på den tiden var van vid att begrava något av sina barn, så måtte denna upplevelsen ha varit oerhört tung att genomföra.

Läsvik	Godk.	icke värt			1947,00	H. B.
Lösen		icke värt			Halshuggen	med kungskroon
Skäp		Sept 18/1899			iförjel	utslut 25/11/1900
Reklamer		begj. H. H.			gäster	han H. H. i den
		1947,00 -				slutet fastställt
						och hans värd.
						ansökan län.
						grävs ut af

Sallrot, sida 2 i hft Kriminalvårdsanstalten i Karlskrona 1897 – 1902. Bild 250. sidan 122.

Lars och Bengta Sallrot fick, i varje fall efter en tid, tillstånd att begrava sin son i vigd jord invid den vackra vita kyrkan i romansk stil från medeltiden, på Fjälkinge kyrkogård. Vilket inte var helt självklart. Graven blev senare en familjegrav där det nu 2021 vilar även Theodors bror Oskar Brynolf Sallrot född den 16 augusti 1874. Hans hustru Johanna Karolina Sallroth född den 4 november 1878 och dottern Margit Carolina Sallrot född den 15 november 1904. Theodors namn finns inte på gravstenen men väl i ”Gravregistret.se” på

Graven på Fjälkinge kyrkogård.

Theodor Sallrot fick på sina föräldrars djupa önskan begravas på en kyrkogård. Detta var inte vanligt för människor som bragt sig själv eller någon annan om livet i början på 1900.-talet.

Internet. Theodor Sallrot fick betala sitt vansinnesdåd med sitt liv, men led av mycket djup ånger efteråt över vad han hade gjort.

Theodors avrättning drabbade hans djupt religiösa föräldrar mycket hårt. Sorgen över sonens öde fick de leva med livet ut. Fadern Lars Sallrot och modern Bengta flyttade till Hörby och fortsatte en affärsverksamhet där. Bengta Sallrot avled den 21 november 1906 och Lars Sallrot den 2 augusti 1930.

Sallrot affärsrörelsen i Fjälkinge överläts till Theodors bror Oskar Brynolf Sallrot som var född den 16 augusti 1874. Om hans verksamhet i Fjälkinge finns att läsa i en artikel av professor Gunnar Hansson i Årsbok 1999.

Fjälkinge kyrka. (Foto: YPL 2020).

22 år efter den tragiska avrättningen i Karlskrona fick fängelsedirektören Ulrik Leander uppleva att dödsstraffet avskaffades i fredstid.

Källa:

- *Artikel i Hemmets Journal nr 50/2019. Andreas Jemni*
- *Internet.*
- *Kriminalvårdsanstalten i Karlskrona 1897 – 1902. Arkiv digital. Släktforskare Lars-Henning Persson 2020.*
- *För ung att dö. Christer Isaksson 2007.*
- *Sveriges dödbok 1860 – 2017.*